

Kalureile terendavad
täiendavad piirangud ja kohustused. Lk 3

Maal elamise päev
tutvustab linlastele maaelu võimalusi. Lk 4

Tarvo Valker
soovitab leida hommikuti aega rändlindude vaatluseks. Lk 5

● SUURÕPPUS

Kaitseliitlased harjutavad Orkaanil uutmoodi sõjapidamist

Täna algav kaitseliidu Lääne maakaitseringkonna õppus Orkaan toob kodust välja paarsada kaitseliitlast ja reservisti, kes harjutavad oma kodukandi kaitsmist.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Täna algav järgmise pühapäeva- ni kestav suurõppus Orkaan on Lääne maakaitseringkonna selle aasta suurim õppus. Tänavu on seal osalemas rekordarv inimesi – kogu ringkonnas osaleb 2000 võitlejat.

Orkaani kese on tänavu Põhja-Läänemaal. Kaitseliidu Lääne maleva pealiku Jaanus Tuuliku sõnul on põhiohk Risti malevkonnal, kuid kaasatud on ka teiste malevkondade kaitseliitlased. „Ristil on õppus sellepärast, et üks sealne maakaitsevälaskond pole veel välja õpetatud,” ütles Tuulik.

Esimestena saabuvad täna õppusele Risti malevkonna maakaitse- ja nn ussisõdalaste rühmade juhid, rühmade isikkoosseis lisandub 21. septembril. Ussisõdalasteks nimetatakse Tuuliku sõnul kaitseväge üldreservi kuuluvaid mehi. Mõne aasta eest alanud ussisõdalaste projektiga kinnitati üldreservistid maakaitseväge üksuste juurde ja nad peaksid sõjalukorras hakkama tegutsema koos kohalike kaitseliitlastega. Seda nüüd õppusel harjutatakse.

„Risti malevkonna rühm on küll mitmesuguseid õppeid saanud, aga nüüd tuleks teha koostööharjutusi, et rühm rühmana toimiks,” ütles Risti malevkonna pealik Hardi Rehkal.

Staaپ läheb peitu

Koos nimetatutega alustavad täna Orkaani maleva sõjaaja staaپ, malevkondade juhtgrupid ning instruktorid, Risti maakaitserühm, maleva võrgustikku kuuluvad kaitseliitlased ja võitlusgrup-

Õppusele Orkaan on kaasatud ka ussisõdalased ehk kaitsejõudude üldreservi arvatud mehed, kes sõjaolukorras peavad tegutsema koos kaitseliitlastega.

KAIRE REILJAN

pide liikmed. Tuuliku sõnul on õppuse üks eesmäärke harjutada sõjaaja staabi toimimist.

„See maja läheb 18. septembrist tühjaks,” ütles Tuulik Haapsalus Lahe tänaval asuva Lääne maleva staabihoone kohta.

„Kõik kaitseväge ja kaitseliidu objektid on ju vaenlasele teada ning need jäävad esimesena raketirünnaku alla või saadetakse neid ründama diversandid, kes on sisse imbnud. See tõttu tuleb kohe siit välja minna ja võimalikult palju varustust kaasa võtta,” selgitas ta.

Tuuliku sõnul on õppuste ajaks staabihoonest väljakoli-

mist varemgi harjutatud, kuid sel korral proovitakse staapi iga mõne päeva järel uude kohta liigutada.

Malevapealik ütles, et Venemaal Ukraina sõja kogemusele tuginedes on Eesti kaitseväge ja kaitseliit pidanud oma sõjaagest tegevust ümber korraldama. Kui enne arvati, et piisab sellest, et minna metsa, panna seal telk üles ja olla peidus, siis nüüdseks on sõjapidamistehnika arenenud nii kaugemale, et kõik soojust eraldav on droonilt näha. „Kuuse all oled kohe näha ja seepärast eelistatakse varjuda maa alla või hoonetesse,” rääkis Tuulik.

Kuigi paljudele algas õppus juba täna, on Orkaani põhifaa järgmisel nädalavahetusel, kui lisanduvad vabatahtlikud ja toimub lõpuharjutus. Tegutsetakse peamiselt Piirsalu ja sealt Nõva poole jäävas piirkonnas.

„Harjutame kiirrünnakut, varitsust, objektide julgestamist ja puhastamist,” ütles Tuulik.

Tuuliku sõnul kaitseliitlaste ja maakaitseüksuste peamine sõjaagegne ülesanne muutunud ei ole.

„Esiteks peame tagama siinses piirkonnas julgeoleku ja julgestama taristu, et logistika töötaks,” ütles ta.

Malevapealiku sõnul harjutatakse tegutsemist eeskätt vaenlase spioonide ja väiksemate diversioonigruppide vastu. „Aga loomulikult peame olema valmis, et kuhugi võib tulla mere- või kopteridessant,” lisas ta.

Evakuatsiooniharjutus

„Lääne malev tänab kõiki maaomanikke, kes oma maad ja taristut õppusel kasutada annavad,” ütles Tuulik. Ta lisas, et kuigi õppusel öisel ajal intensiivseid lahinguid planeeritud ei ole, võib väiksemaid õppuse lahinguolukordi esineda kogu Läänemaal.

Koos kaitseliitlastega osaleb õppusel 60–70 naiskodukaitsjat. Naiskodukaitsja Lääne ringkonna instruktori Svetlana Augi sõnul on naiskodukaitsjate ülesanne esimestel päevadel hoolitseda õppustel osalejate kohutäie eest. Järgmisel reedel ja laupäeval peavad nad aga mehitama evakuatsioonipunktid.

Reedel alustatakse evakuatsiooni harjutamist. Tuuliku sõnul viib evakuatsiooni läbi päästamet, kuid naiskodukaitsjate ülesanne on evakuatsioonipunktide sisseseadmine ja sinna toodud inimeste eest hoolitsemine.

Naiskodukaitsja Lääne ringkonnas tegutseb kaks evakuatsioonirühma. „Nüüd jagame mõlemad rühmad osadeks ja kumbki katab kolm kohta,” selgitas Aug. Rühma jagamist pole naiskodukaitsjad varem harjutanud.

„Kui jupitame, siis saavad rühma liikmed oma evakuatsioonikohas täita mõnda teist ülesannet kui see, millega nad harjunud on,” rääkis Aug. Ta selgitas, et kui on tõeline kriis, siis ei piisa ühest evakuatsioonipunktist.

Õppuse käigus seatakse koos kohalike omavalitsustega evakuatsioonipunktid sisse Haapsalus, Taeblas ja Orul ning Lõpel, Kõmsil ja Lihulas.

Et õppus oleks tõepärasem, otsivad naiskodukaitsjad evakueeritavaid mängima vabatahtlikke lisaks kodutütardele ja noorkotkastele. „On ägedam, kui evakuatsioonipunktis on lihas- ja luust inimesed, mitte virtuaalsed,” ütles Aug.

Orkaan on Augi sõnul põnev proovikivi. „Loodame, et pühapäeval on hea tunne, et oleme midagi õppinud ja oma ülesanded heal tasemel ära lahendanud,” sõnas ta.

Lääne-Nigula strateegia keskendub koolide remondile

Lääne-Nigula eelarvestrateegia järgi on järgmisel neljal aastal valla suurimateks kulutusteks koolimajade remondid.

„Kui meil on eesmärk koolivõrku säilitada, siis meil on kohustus seda hoida,” ütles Lääne-Nigula vallavanem Janno Randmaa.

Strateegia järgi kulutab vallavalitsus Martna koolimaja remondiks järgmisel aastal 1,4 miljonit eurot, millest umbes kolmandiku katavad toetused. Ülejäämisel aastal on plaan Martna koolile kulutada 0,8 miljonit eurot.

2028. ja 2029. aastal on suuri- mad kulutused seotud Palivere koolimaja remondiga. Neist esi-

mesel aastal arvestab vald Palivere kooli remondiks 1,9 ja teisel aastal 2,1 miljonit euro kulutamise- ga. Mõlemal aastal on toetusrahana arvestatud 0,9 miljonit eurot.

Neljast aastast on vallale investeeringute mõttes kõige kulukam järgmine aasta, mil kulub üle kolme miljonit euro. Sellest 2,1 miljonit on valla enda raha.

Lisaks on eelarvestrateegias prioriteetsetena nimetatud haridus- ja sotsiaalvaldkonna investeeringud. Kullamaa keskkoolile soovatakse rajada võimla, Oru koolile ehitada lisaklass, Risti lasteaiale uus hoone, remonti-

da Noarootsi sotsiaalmaja, rajada valda sotsiaalmajutusüksus ning minna edasi Taebla veevär- gi projektiga. Eelarvestrateegia kohaselt ei ole vallal nende tööde tegemiseks praegu piisavalt raha, kuid võimaluse tekkides võetakse need tööde. „See nimekiri on meie vajaduste tunnistus,” ütles Randmaa.

Täna on vallavolikogus eelarvestrateegia esimene lugemine. Praegune vallavolikogu koosseis jõuab oktoobrist strateegia vastu võtta. Selle põhjal koostatud eelarve vastu võtmine jääb järgmise koosseisu ülesandeks.

MALLE-LIISA RAIGLA

Lääneranna võtab kooli ehitamiseks lisalaenu

Lääneranna vald tahab olemasolevat laenu 1,2 miljoni võrra täiendada, et katta uue koolimaja tekinud kulutusi.

Täna plaanib Lääneranna vallavolikogu otsustada täiendava laenu võtmise üle Lihulas juba avatud koolimaja ehitamiseks.

Otsuse seletuskirja kohaselt on nii kooli ehitus kui ka lasteaia remondi projekti koostamine läinud prognoositud võrreldes kallimaks.

Laenuga on plaanitud katta kooli mööbli maksumus 920 000 eurot, köögi sisustamisele kulunud 76 000 eurot, aula helitehnika 41 000 eurot, generaator 28 000 eurot ja tekkinud lisatööd 96 000 eurot.

Lihula koolimaja neelab raha.

ANDRA KIRNA

Uue laenu võtmise asemel on vallavalitsuse kava suurendada Luminori pangas olemasolevat laenu täiendavalt 1,2 miljoni euro ulatuses.

Lääneranna vallavanem Ingvar Saare keeldus laenu võtmist kommenteerimast. „Saan aru, et Lääne Elu lõpetas Lääneranna uudiste kajastamise. Ma ei näinud koolimaja avamisest ühtegi rida. Niikaua, kui seda ei ole,

ei kommenteeri ma midagi. See laen on ka kooliga seotud,” ütles Saare.

Eelmise aasta lõpus sõlmis Lääneranna vallavalitsus Luminoriga lepingu 8,2 miljoni euro suuruse laenu saamiseks. Summast 4,8 miljonit eurot plaaniti Lihula koolimaja ehitusele ja 3,8 miljonit eurot varasemate laenude refinantseerimiseks.

MALLE-LIISA RAIGLA

● JUHTKIRI

Ähvardav bürokraatia

Regionaalministeerium saatis kooskõlastusele kalapüügiseaduse muutmise eelnõu, mis seaduseks saamisel lisab kalureile kohustusi ja piiranguid. Üks piirang on näiteks, et eraisikule ei tohi üle kümne kilo kala müüa. Piirangust on muidugi võimalik mööda saada mitmekesi kala ostes. Noh, näiteks kui mõeldakse suitsuahi ahvenaid või räimi täis laduda. Nii et tegelikult ei ole see takistus, lihtsalt veel üks asi, mida meeles pidada.

Raskem on kalureil, kes peavad hakkama registreerima müügitehinguid ning lisaks püütud kala panema kirja ka vette tagasi lastud kala ja sellegi, kas too ikka oli piisavalt ellu jääva kala näoga. Ka harrastuskalamehi võib tabada kohustus oma püüke ja vette tagasi laskmisi registreerima hakata – nimelt kui nad saavad kätte lõhe või tursa.

Seaduse muutmise põhjus on saavutada kooskõla Euroopa Liidu vastavate reeglitega, mis on karmistunud. Eesmärk on muidugi arusaadav: vähendada meie mere tühjaks püüdmist ning jätta kala ka meie lastele ja lastelastele. Ja kormoranidele, lisavad siinkohal kalamehed, aga see on hoopis teine teema.

Mis aga murelikuks teeb, ei ole seaduse muutmise, vaid muutuste ellu rakendamine. Eesti riik on näidanud üles suurt võimekust bürokraatias; näiteks elektrooniline püügipäevik, mis võinuks paberimäärimise vaeva vähendada, on seda hoopis lisanud. Arutatav seadusemuudatus võimaldab tõsist paberimäärimist lisada veel ka harrastaja püügiloale.

Lisanduva halduskoormuse kuhjumine sinna maani, et kalureil tekib tahtmine kas ühest külast n-ö mustalt püüda või teisalt üldse püük ära lõpetada, täidab vaevalt ELi ja meie seadusandjate eesmärke. Nii et paluks ametnikel võtta ikka täidetavaid lahtreid vähemaks, mitte panna juurde.

● TEISED LEHED

Valimised pole riiklikud matused, vaid lust ja lillepidu

ERR. Meie külad ja linnad on täitunud või täitumas valimisplakatitega. Neil on morn-tõsiste nägudega saadikukandidaadid. Justkui oleks kuu aja pärast saabuvate valimiste näol tegemist riiklike matustega. Aga valimised on ju hoopis demokraatia lust. Lillepidu homse ilusa Eesti nimel, sedastab Rein Sikk Vikerraadio päevakommentaaris.

Tõesti, kui detailselt aus olla, siis võime mornide nägude taustal ajuti kohata ka monalisalikke hillitsetud naeratusi. Aga neid on ikka vähevõitu. Rääkimata suurest avalisui naerunäost või ägedast poosist. Rääkimata säravatest valimiskampaniatest, milles valitseksid nali ja nutikus.

Tõesti, valimistelkide pannkoogiküpsetamiste ajal võib kohata mõnusat poliitilööpi. Aga paraku tundub, et domineerivad pahurus ja ärapanemise soov. Küll äsane tuulikutega. Siis võimaliku sissekirjutuse pettusega. Siis vallavanema ülbusega. Siis ametnike apaatia ja ükskõiksusega.

Tundub, et nüüdseid kandideerijaid on kammitsemas just hirm ja paanika midagi valesti teha. Ja oskamatus teisiti teha. Aga kui partei või valimisliit ei suuda valimiste eel üllatada millegi säravaga, siis ei suuda ta seda teha ka võimul olles. Ja kui raamidest välja mõtlemine kandideerijal puudub, siis ei suuda ta valituna teha säravaid ja elu muutvaid otsuseid. Mõtetu mees, kostab siis küllarahvas.

Aga tegelikult on kandideerijail veel kuu aega, et tõestada vastupidist. Et valimised on midagi enneolematut, ägedat, vägevat ja säravat. Aega on veel kuu, et muuta matusenäod naerunägudeks ja valimised nupukuse paraadiks igal külatänaval.

● LAUSELAEN

„Vaadates, kuidas õhuliiklus areneb, siis võibolla aasta-kahe pärast on täiesti normaalne lennata siit drooniga näiteks Hiiumaale.”

Kaitseliidu Lääne maleva pealik **Jaanus Tuulik** Kiltis lennuvälja tulevikust. Lääne Elu, 16. september

Alaska ei toonud rahu lähemale

Mis on olnud, see saab olema, ja mis on tehtud, seda tehakse veel – ei ole midagi uut päikese all. Need Jeruusalemma kuningale Kogujale piiblis omistatud kirjaread meenusid, kui jälgisin augusti viimastel päevadel toimunud Shanghai koostööorganisatsiooni tippkohtumise ja sellele järgnenud Pekingi suure sõjaväeparaadi meediapilti.

Minuvanud mäletavad lapsepõlvest kindlasti tolleaegses avalikus ruumis propagandana presenteeritud bareljeefe või pannoosid. Sageli oli see grupiportree, millel kujutati „kolme musketäri”, suurte juhtide ja õpetajatena ühtsust sümboliseerivas reas Marxi, Engelsit ja Leninit. Ajad on nüüd küll teised, kuid sümbolite sarnasus on kaines-tav. Pekingist maailmale kuvatud pildil presenteeriti Vladimir Putinit, Xid ja Kimi, ülejäänutel esiritta asja polnud. Sõnum peaks olema kõigile arusaadav, eriti kui sellele lisada paraadil näidatud massiivne sõjalise võimsuse demonstratsioon.

Ka kõige suuremad optimistid võivad kaks nädalat varem Alaskal toimunud Donald Trumpi ja Putini tippkohtumise lootused südamerahuga ajaloo prügikasti visata. Ei jalge ette lahti rullitud punane vaip ega tasuta autosõit Trumpi limusiinis toonud Putinit rahule lähemale. Julgustatuna Xi ja Kimi toetusest, järgnesid Alaskale hoopis üle 800 drooni ja raketiga tehtud rekordiline terrorirünnak Ukrainale ning ligi 20 drooni Poola taevas NATO reaktsiooni testimiseks. See kinnitab, et Putin kasutas USA rahulagust ainult aja võitmiseks. USA naiivsuse ilmingud paraku jätkuvad, olgu selleks kasvõi oma vaatlajate saatmine Venemaa ja Valgevene ühisõppusele Zapad 2025.

Venemaal ei ole võimalik rahule rääkida, sest Venemaa austab ainult jõudu. Ainus tee on rahule sundimine. Selleks tuleb anda Ukrainale piisavalt sõjalist abi, et Vene vägede edasiliikumine rindejoonel kindlalt peatada ja alustada okupeeritud terri-

NEEME VÄLI
kindralmajor
reservis

tooriumi vabastamist. Sõda on väga kulukas ettevõtmine ja seda toitev rahakraanid tuleb kinni keerata reaalselt toimivate sanktsioonidega ka neile riikidele, kes ostavad või vahendavad Venemaa pärit kaupu. Aggressor tuleb maailmaareenil diplomaatilisel ning poliitiliselt isoleerida.

Elame ajastul, mil sisseharjunud maailmakord enam ei toimi. Konflikt uue maailmakorra ettevalmistamiseks on juba alanud. Rumal on teha nägu, nagu toimuks see kusagil kaugel eemal ja meid üldse ei puuduta. Seda üritati 1940. aastal ja tagajärjeks oli iseseisvuse kaotus, 50 aastat okupatsiooni, küüditamised, kümned tuhanded hukkunud ja põgene-ma sunnitud. Ajaloost on tark õppida.

NATO käivitas vastuseks Venemaa provokatsioonile operatsiooni Eastern Sentry, mille eesmärk on alliansi idatiival asuvate liikmesriikide õhukaitse tugevdamine. Kuigi operatsiooni planeerimine alles käib, on osa täiendust juba kohale toodud. Loomulikult toimub lennukite ja kopterite liigutamine kiiresti, kuid ülejäänud kihilise õhukaitse jaoks vajalike elementide integreerimine võtab aega. Kindlasti vajab tugevdamist sensorite võrgustik, sest madalalt lendava väikese drooni tuvastamine sihtmärgina on palju keerulisem kui lennuki või kopteri loata õhuruumi tungimise avastamine.

● **Konflikt uue maailmakorra ettevalmistamiseks on juba alanud. Rumal on teha nägu, nagu toimuks see kusagil kaugel eemal ja meid üldse ei puuduta.**

● KOMMENTAAR

Peamiselt tõstsid hindu kallinenud toit ja elekter

Augustis kallinesid tarbija-hinnad mullusega võrreldes 6,1 protsenti. Kuine hinnakasv oli juuliga võrreldes üks protsent, millest üle poole tuli elektri kallinemisest.

Töenäoliselt jätkus augustis ka käibemaksutõusu ülekandumine tarbija-hindadesse, sest vahetult pärast mak-su rakendumist juulis tõusid hinnad vähem kui maksumäär.

Augustis oli elektri börsihind odavam kui eelmisel aastal, kuid juuliga võrreldes kaks korda kallim, sest kuu teises pooles oli hoolduses üks Eesti-Soome elektrihüendus. Sama kaabel on remondis ka septembris ning et Soome on Eestiga võrreldes odavama elektri hinnaga piirkond, jääb piiratud elektrikaubanduse korral elektri-hind Eestis kallimaks.

Toiduainetest jätkus augustis liha-toodete, peamiselt linnu- ja veiseliha kallinemine. Veidi üle poole Eestis tarbitavast lihast moodustab sealih, Ma

LAURI MATSULEVITS
Eesti Panga
ökonomist

mille hind on püsinud viimased kolm aastat samal tasemel. Taud Eesti seakasvatustes võib lähiajal kaasa tuua aga sealih, hinnaga kõikumise – ühelt poolt vähendab loomade hukkamine nakkusega farmides kodumaise sealih, pakkumist, teisalt leevendab seda töenäoliselt impordi kasv. Nii tõusis näiteks elussigade import ka 2015. aasta ulatusliku katkupuhanu järel.

Maailmaturul on mitme toidutoorme kiire hinnatõus peatunud ning osa kaupu, näiteks suhkur, kakaovõi ja apelsinimahla on mõnevõrra odavnenu-d.

Mootorikütuste hinnad jäid augustis mullusest madalamaks ning septembri alguses hakkasid Eesti tank-lapidajad üksteise järel kütuste hin-du langetama. Mootorikütuste osakaal tarbijakorvis on ligi 3,5 protsen-ti ning bensiini ja diislikütuse odav-nemine aitab allapoole tuua ka üldist tarbijahindade kasvu.

Vähemalt üks tanklakett kaotas eraldi soodus- või kampaaniahinnad

Ukraina õhukaitse õppetundidest tuleb kiiresti õppida, sest seni on NATO vastava planeerimise fookus olnud peamiselt vastase lennukite ja kop-terite hävitamisel. Õhukaitse peab olema mitmekihiline ja hõlmama rohkem erinevaid vahendeid. Madalalt lendava aeglase drooni vastu, mil-le hind ulatub näiteks Vene Shahedi analoogi Gerani puhul 50 000 dollari-ni, pole alati otstarbekas kasutada üle miljoni dollari maksvat raketti. Kui elektroonilised vastumeetmed ei toimi, siis saaks seda alla tuua ka õhutõrjekahuri abil.

Me ei saa ainult oodata, mida liitlased meie abistamiseks teevad. Oma kodutöö tuleb samuti ära teha. Apokrüüfides kirjeldab Jee-sus Siirak kolme halba nähtust, mil-lest kahe pärast on tema süda murelik. Ta kirjeldab neid nii: sõjamees, kes vaesuse tõttu puudust kannatab ja arukad mehed, keda ei panda mil-lekski. Vaesuse üle kaitsevagi täna kur-ta ei saa: järgneval viiel aastal läheb riigikaitsele üle viie protsendi SKTst. Pigem on küsimus selles, kas see raha kulutatakse parimal viisil riigikaitseks kõige tähtsamatele võimetele. Kaitse-ministri optimistlikest esinemistest hoolimata näitab riigikontrolli hilju-tine audit, et siin on probleeme, mis vajavad parandamist. Vigade kalevi alla lükkamine kaitsevõime tugev-damisele kaasa ei aita.

Riigikaitsele saab kaasa aidata mit-mel moel ja mitte ainult relvaga käes. Igauhe panus on oodatud ja kaalukas, olgu see siis kaitsealiidus, kogukonna-töös või elutähtsate teenuste toime-pidevuse tagamisel.

KIRJAKAST

Haapsalu professionaalne kiirabi

Tahan südamest tänada abikaasa elu päästnud Haapsalu kiirabi meeskonda: Kerti-Annik Tiis, Janek Hiimäe ja Kal-ver Villers.

15. septembri hommikul juhtus mu mehega suur õnnetus. See, kuidas saanud kiirabibrigaad professionaalselt ja kiiresti tegutses, päästis ta elu. Hommikul kella 9 ja 10 vahel hakkas mu mehel halb. Ma

ei saanud aru, mis juhtus. Saabus kiirabi – kaks noormeest ja neiu. Nad said kohe aru, et olukord on tõsine, ja tegutsesid professionaalselt. Nad ei võtnud mõtle-misaega, panid haige kohe kiirabiautosse, elustasid teda seal ja viisid meid tunniga Tallinna regionaalhaiglasse. Nad päästsid sellega mu mehe elu. Ta taastub praegu väga hästi ja olukord on palju parem.

See oli hoopis teistsugune kogemus kui 2012. aasta detsembris, kui mees oli elu-ohlikus seisus ja kiirabi sõitis Tallinnas-se neli ja pool tundi. Kuna mees ei saa-nud tookord kiiresti abi, jäi ta invaliidiks.

Olen nüüdsele brigaadile südamest tä-nulik ja kummardan nende ees: nad olid täpsed ja kiired ning päästsid elu.

Larissa Valjajeva

Puisse kalur Taavi Suitsberg ei tohi uuest aastast sadamas üle kümne kilo kala ühele inimesele müüa.

MALLE-LIISA RAIGLA

● EUROOPA MÄÄRUS

Kalurid peavad müügipiirangut ülereguleerimiseks

Plaanitav seadusemuudatus keelab uuest aastast kaluritel eraisikutele üle kümne kilo kala korraga müümise, kalurid peavad mõtet ülereguleerimiseks.

MALLE-LIISA RAIGLA
malleliisa@le.ee

„See on Euroopast tulnud, meie targad ei saa ka midagi teha,” ütles Läänemaa rannakalanduse seltsi juhatuse esimees, Puisse kalur Taavi Suitsberg. „See on paras naljanumber,” ütles kalapüügiga tegelev Lauri Lilleoks. „Sellega lähevad viimasedki vanad kalurid ära.”

Kalapüügiseaduse muutmise eelnõu seletuskirja järgi on plaanitava muudatuse eesmärk vähendada tõendamata päritoluga kala koguseid.

Suitsbergi sõnul on tegemist lihtsalt ülereguleerimise ja bürokraatia suurendamisega. „Kindlasti on,” kinnitas ka Lilleoks.

Inimesed ostavad korraga vähe

Enamasti ostavad eraisikud kalurilt olenevalt kalast 5–10 kilo kor-

raga. „Palju ikka korraga süüa jõuad,” ütles Suitsberg.

Suuremad ostukogused on vaid kevadel, kui kastide kaup ostetakse kuivatamiseks särge. Suitsbergi sõnul ostab mõni vanem inimene ka korraga suurema koguse räime. „Siis ei saa enam üksi ostma tulla, tuleb lapsed kaasa võtta,” ütles ta.

Kuidas reaalsuses kümne kilo piiri kontrollima hakatakse, Suitsberg ei teadnud. Tema hinnangul ei tea seda ka veel ametnikud. Tõenäoliselt on tegemist vaid kirjutamise vaevaga: kui palju müüdi ja mitmele inimesele. „Ostjatelt isikukoodi küsima ei hakka,” ütles Suitsberg.

Eelnõu seletuskirja järgi võib kalur praegu esmakokkuostu dokumente vormistamata müüa eraisikule kuni 30 kilo kala. Alates 10. jaanuarist väheneb müüdiv kogus aga kümne kilogrammini või kahe lõheni päevas. „Kümme

kilogrammi päevas ühe isiku kohta ei tohiks liialt kala ostmist piirata,” seisab seletuskirjas.

Seletuskirjas küll tunnistatakse, et senine kala müügikogus on paremini vastanud hooajaliselt kala ostvate inimeste vajadustele, kuid kontrolliasutused – keskkonnaamet ning põllumajandus- ja toiduamet – on seda erisust näinud riskina. „See on võimaldanud dokumentideta kala liigutamist,” seisab seletuskirjas.

Ettevõtjaid, kes müüvad püütud kala vaid eraisikutele, on seletuskirja järgi Eestis veidi üle 500 ehk veidi alla poole kaluritest. Seejuures püüab 15 protsenti kalureist aastas ise alla kümne kilo kala. „Ilmselt ei müü nad kala ka otse tarbijale, vaid tarvivad püütud kala ise,” seisab seletuskirjas.

Eesti kalurid müüvad otse tarbijatele aastas umbes 2000 tonni kala. Harrastuskalurid võivad

müüa kuni kümme kilo või kuni 50 euro väärtuses kala.

Liiga palju bürokraatiat

Uue kohustusena tuleb kaluritel lisaks püütud kalale raporteerida ka kalast, kes vette tagasi lastakse. Uuendus on veel nõue jälgida merel kõigi 12 meetrist pikemate kalalaevade asukohta tuleva aasta 10. jaanuarist. Kaks aastat hiljem laieneb nõue üheksast meetrist pikematele laevadele ning neli aastat hiljem kõigile kalalaevadele.

Samuti on eelnõuga plaanis suurendada rikkumiste eest määratavaid trahve, mis praegu on Euroopa Liidus ühed madalamad ning millele on tähelepanu juhtinud ka Euroopa Komisjon. Trahv tõsise rikkumise eest kasvab eraisikul 50 000 ja korduva tõsise rikkumise eest 100 000 euron, juriidilisel isikul vastavalt 0,4 miljoni ja 0,8 miljoni euron

või kahe- kuni kaheksakordse teenitud kasu summani.

Suitsbergi sõnul kisub olukord sinnapoole, et kaluritel tuleb tegeleda rohkem bürokraatiaga kui kala püüdmisega. Lisaks müügipiirangule on paatidel vaja jälgimiseadmeid ja taadeldud kaale. Ka veidi üle aasta kehtinud elektrooniline püügipäevik ei ole tööle läinud nii, nagu see mõeldud oli, ning on tööd juurde toonud.

Lilleoksa sõnul on elektrooniline püügipäevik paras peavalu, mis ei toimi nii nagu peaks ja jookseb tihti kinni.

„Kui seda nõuetekohaselt täita, kulub mitu tundi,” ütles Suitsberg. Tema meelest on küsitav, kas seda peab täitma nii detailiselt, kui nõutakse. Teine küsimus on, et mida andmetega pärast peale hakatakse. „Mis vahet seal on, kas püüdsin kala kilomeeter kaugemal või lähemal – lõpuks läheb see ikka ühte lahtresse,” ütles ta.

● LÜHIDALT

Osavallakogusid ootab kärbe

Noarootsi, Kullamaa ja Martna osavallakogu algatusel hakkab Lääne-Nigula volikogu arutama osavallakogude liikmete arvu vähendamist.

Praegu on Lääne-Nigula osavallakogud üheksaliikmelised, kuid eelnõu järgi soovitakse need muuta kahe inimese võrra väiksemaks. „Praktika näitab, et kohalikel valimistel kandideerijaist ei kujune osavallakogu liikme kohale tõsist konkurentsi,” seisab seletuskirjas.

Mitmes piirkonnas ei ole juba praegu osavallakogu täiskoosseisuline ja neisse on pääsenud väga väikese hääletusaagiga kandidaate. Nii on Noarootsi osavallakogus üheksa asemel kuus, Paliweres seitse ning Martna, Oru ja Taebala osavallakogus kaheksa liiget.

„Leida neid, kes kaasa tahavad tulla, on keeruline,” ütles Noarootsi osavallakogu esimees Laine Belovas. Tema sõnul võiks ideaaljuhul olla osavallakogudes eri erialade inimesed eri piirkondadest.

Lääne-Nigula vallavanema Janno Randmaa sõnul on plaan kirjas ka valla põhimääruses. „Seitse on piisav arv kogukonnatöös,” ütles ta. Tema sõnul ei peaks number jäigalt kirjas olema.

Plaani ei toeta arendus- ja eelarvekomisjon ning Kullamaa ja Risti osavallakogu. Oru osavallakogu on teinud ettepaneku säilitada üheksaliikeline kogu, kui osavallas elab üle tuhande elaniku, ja jätta liikmete arvuks seitse, kui elanikke on vähem.

Sama eelnõuga soovitakse muuta osavallakogu liikmete volituste aluseid, mille järgi peatuvad volitused, kui kogu liikmest on saanud ametnik.

Lisaks soovitakse lubada üksikuid päevakorrapunkte arutada elektrooniliselt.

Malle-Liisa Raigla

Aasta lõpuni juhiv noortekeskust Inga Sammal

Haapsalu noorte huvikeskuse direktori kohusetäitjana asub ametisse senine juhiabi ja beebikooli õpetaja Inga Sammal.

„See oli direktori ettepanek,” ütles Haapsalu aselinnapea Kaja Rootare.

15 aastat huvikeskust juhtinud Reelika Ender paneb 29. septembrist ameti maha ja asub tööle sotsiaalkindlustusametis taastava õiguse koordinaatorina.

Rootare sõnul on kohusetäitja määratud tähtajaliselt kolmeks kuuks ja nõuetekohaselt uue direktori leidmine peab jääma selle aja sisse. „See annab meile aja läbi mõelda, mida uuel direktoril ootame,” ütles Rootare.

Tema sõnul koondab huvikeskuse töö nii huviringe, avatud noortekeskust kui ka noortega tööd tänaval.

Malle-Liisa Raigla

Werderholmi planeering jõudis volikokku

Läänerranna vallavalitsus saatis volikogule otsustada eelnõu Virtsu Tallinna mnt 31 detailplaneeringu kehtestamiseks, teatas vallavalitsus.

Werderholmi-nimelise arenduse planeeringuala hõlmab 8,57hektarise pindalaga tootmistalumaal, mis paikneb mere ja Risti-Virtsu riigimaantee vahel. Kinnistul asuvad endise Virtsu kalatehase tootmis- ja abihooned, kokku 22 rajatist.

Juba 2022. aastast menetletava detailplaneeringu eesmärk on muuta maaüksuse praegust saja protsendist tootmistalumaal sihtotstarvet, jagada kinnistu väiksemateks kruntideks ning määrata nende ehitusõigus ja taristu.

Planeeringu kohaselt jaotatakse ala 29 krundiks, millest kaheksa on tootmistalumaal, kuus ärimaal, 11 elamumaal, kaks transpordimaal ja kaks üldkasutatava maa krundi.

Lääne Elu

Ehitussegude tootja kasvatas käivet

Lihulas ehituslikke kuivseguisid tootev AS Uninaks kasvatas mulu käivet, kuid kasum vähenes.

Ettevõtte mulluse majandusaasta aruande kohaselt suurenes käive võrreldes 2023. aastaga viis protsenti 5,6 miljoni euron. Puhaskasum vähenes aga seitse protsenti 290 000 euron.

Aastaga kasvasid nii kulutused toormele kui ka tööjõule. Eelmisel aastal vähenes töötaja-

te arv kahe inimese võrra, kuid tööjõukulu suurenes ligi 72 000 euro võrra.

Uninaksi aruandest selgub, et aasta tegid keeruliseks Ukrainas peetav sõda ja majanduse ebastabiilsus nii Eestis kui ka Euroopas. Pinnal püsimiseks laiendati vahenduskaua sortimenti.

„Tänu aktiivsele tegutsemisele suutsime parandada turupositsiooni Eestis ja säilitada käi-

be võrreldes eelmise majandusaastaga,” seisab aruandes. Kokku on ettevõtte toodangus üle 50 erineva toote.

Tänavuseks aastaks prognoosib ettevõtte ehitusmaterjalide nõudluse jäämist eelmise aasta tasemele. Tururiski hindab Uninaks püsivat samal tasemel. „Elanikud ja ettevõtted on aga juba harjunud kriisiaegsete ettearvatustega ja ilmselt

tarbimine veidi suureneb,” seisab aruandes.

Aasta esimese poole käivet eeldab Uninaks samasugust kui mullu, aga aasta teiselt poolelt loodab ettevõtte kasvu. Prognoosi kohaselt toorme ja energia hinnad tänavu ei kasva, kuid tihtipeu konkurentsi ja vähenenud nõudluse tõttu ei ole ruumi kasvada ka valmistoodangu hindadel.

MALLE-LIISA RAIGLA

Maal elamise päev Läänemaal ja Lääneranna vallas

Haapsalu maapiirkond

- **Panga spordihoone** (takistusrada, lauatenis, võrkpall, kettagolf, maastikurada)
- **Panga Pesa Panga külakeskuses** (käsitöölaad ja -näitus, kohvik)
- **Puise külalistemaja** (loodusvaated, suvise maalilaagri näitus kultuuriküünis, kõrts)
- **Kopli talu Haekas** (traditsiooniline talu, põllutöömasinad, loomad)
- **Tuulingu talu Haekas** (linnuvaatlustorn, müügipunkt)
- **Tika talu Haekas** (näitus põlisest Haeska käsitööst ja esemetest, soe talutoit)
- **Võnnu seltsimaja** (müügiletid, hobuvankrisõit, õunasortide tutvustus, luulenäitus, külaköök)
- **Asuküla seltsimaja** (näitused, töötoad, käsitöö ja kohalik toot)
- **Parila seltsimaja** (töötoad, kriisivalmiduse ümarlaud, spordimängud, külakohvik)

Lääne-Nigula vald

- **Männiku talu Orul** (mängusigade näitus, kodukohvik, koduloomad ja -linnud)
- **Leediküla Lastemööbel** (pereettevõtte puidutöökoda, meisterdamise töötuba, Suure-Tamme talu müügilett)
- **Villakamber Taeblas** (ekskursioon vabrikus, pop-up-pood, kangastelgedel kudumine)
- **Taebla taaskasutuspood** (välikohvik, taaskasutuse töötuba)
- **Taebla söögipeatas** (õunamahla valmistamine, naiskodukaitse ja noorte kotkaste tutvustamine)
- **Muraka puhkemaja Linnamäel** (puhkemaja-saunamaja tutvustus)
- **Uuskalda spordi- ja puhkeküla Kärblas** (võimalus tutvuda kohaliku majutusettevõttega)
- **Passiflora majutus Saunjas** (majutuskohvik ja kohvik)
- **Silma õpikoda Saunjas** (liblikate näitus, lindude rüüstamine, töötoad)
- **Võntküla külamaja** (pannkoogikohvik, süüterooside töötuba)
- **Oru OTTi sügislaad Linnamäe teeristis** (laad, Eestimaa aasta küla 2025 tahvli avamine)
- **Tammeoru koduaed Kärblas** (ringkäigud aias koos perenaiseaga)
- **Urge talu aed Mõisakülas** (aiaturid, automudelite kollektsioon)
- **Vanamangu talu avatud aed Salajöel** (koduaia tutvustamine)
- **Ants Laikmaa muuseum** (jalutuskäigud, kohvik, töötoad, kontsert)
- **Rõude muuseum** (puhvet, müüginurk, käsitöö töötoad)
- **Lääne-Nigula kirik** (vaated kirikutornist, koguduse tutvustamine)

Lääneranna vald

- **Kiisamaa seiklus- ja looduspark** (tegevused lastele, õunamahla tegemine, kodukohvik)
- **Lääneranna gümnaasiumi õppekohad Lihulas, Varblas, Kõmsil, Virtsus ja Koongas** (koolimajadega tutvumine)
- **Kõmsi rahvamaja** (laad, Massu ratsaklubi ponid)

ALLIKAS: [HTTPS://MAALELAMISEPAEV.EE](https://maalelamisepaev.ee)

Läänemaal on maal elamise päeval kõige enam osavõtjaid Lääne-Nigulas.

ANDRA KIRNA

● LINNAST VÄLJA

Maal elamise päeval saab uudistada kümneid paiku

Laupäeval peetaval maal elamise päeval saab Läänemaal ja Lääneranna vallas külastada ligi 30 talu, seltsimaja, ettevõtet või muud maal tegutsevat asutust.

JUHAN HEPNER
juhan@le.ee

Kõige enam on päevast osavõtjaid Lääne-Nigula vallas, kus külalisi ootab 17 kohta. Linnamäe teeristis asuva turuplatsi juures avatakse laupäeval kell 11 Eestimaa aasta küla tiitli pälvinud Oru kandi külade tahvel.

„Usun, et pea kõigi Oru külade esindajad on kohal, sest samal ajal läheb seal lahti ju ka laad, kus on praeguseks teada üle 30 kaupleja,” rääkis Linnamäe arenguseltsi kogukonnatöötaja Eve Tamm-Hinno. Ta lisas, et katte eemaldab tahvilt järeltulev põlvkond, aga jättis üllatuseks, kellele see aitapsemalt jääb.

Samas peetaval Oru OTTi (otse tootjalt tarbijale) laadalt leiab Tamm-Hinno sõnul talukaupa. „Seekord on külalisi ka kauge-malt ja neidki müüjaid, kes pole

iga kord OTTi laadal väljas. Lasteaed tuleb samuti oma kaubaga. Just sain värske info, et Oru kool tuleb maailmakoristuspäeva puhul koguma vana väike-elektroonikat,” rääkis ta.

Koduaiad ja majutuskohad

Oru kandis on maal elamise päeval tänavu fookuses kohalikud majutuskohad ja koduaiad. „Juulis sai loodud selline Facebooki grupp nimega „Orukate avatud aiad”. Seal leidsime kolm aeda, kes olid nõus nüüd sel päeval lahti olema, kuigi juba on sügis ja tegelik hülgeaeg on aias suvel,” kirjeldas Tamm-Hinno. Kella 11 ja 14 vahel ootavad külalisi Vanamangu talu Salajöel, Tammeoru koduaed Kärblas ja Urge talu aed Mõisakülas.

„Teise plokina on majutuskohad, mille kohta sageli kohalikud isegi ei tea, sest ei vaja ju ena-

masti siin majutust. Lisaks tahame neid külalistele tutvustada,” lausus Tamm-Hinno. Kolm laupäeval kella 11 ja 14 vahel ukse avavat majutuskohata on Muraka puhkemaja Linnamäel, Uuskalda spordi- ja puhkeküla Kärblas ja Passiflora majutus Saunjas.

Lisaks ootavad Oru kandis kell 11–17 külalisi Silma õpikoda Saunjas ja kell 10–17 Männiku talu Oru külas.

Oru kandi külad on Tamm-Hinno sõnul maal elamise päeval alati kaasa löönud, jättes vahele vaid ühe koroonapandeemiaegse aasta. Algusaastatel käisid üritusel ka kinnisvaramaaklerid ning Tamm-Hinno teadis ühte juhust, kus päevale tulnud inimesed ostsidki hiljem maalele rüütlile kodu. „Nüüd on see päev aga pigem selline vahva üksteisel külas käimise üritus,” lisas ta.

Kõmsil kümnemeetrine tort Lääneranna vallas Kõmsil peetakse laupäeval laata, kus müüakse aiasaadusi, teisi talutooteid ja käsitööd. Kohal on Päidre puukool. Lapsed korraldavad õnneloo. Rahva lõbuks on üritusel Massu ratsaklubi ponid. Uksed avavad kaks kodukohvikut.

Kõmsi rahvamaja kultuurikorraldaja Lea Mäeoru sõnul on Kõmsil tavaliselt peetud septembri lõpus mihklipäeva laata, aga nüüd on see maal elamise päeva tõttu nädala võrra varasemaks tõstetud. „Lootsime natuke rohkem kauplejaid, kui praeguseks kirjas on, aga veel on mõni päev aega ka,” rääkis ta.

„Sel aastal on meil seal Hanila pikim tort, mis valmib vabatahtlikus korras. Kell 12 saab Kõmsi rahvamaja saalis seda degusteerida,” lausus Mäeorg. Varasematel aastatel on tehtud pikka strits-

lit, kohupiimarulli ja õunakooki. „Sellel aastal, kui küpsetis tuleb viiendat korda, teeme kümnemeetrise tordi,” ütles ta.

Tordi aitavad Mäeoru sõnul valmis teha Tammekivi kohvik pidajad. „Nad on pärit siitkandist ja tahavad kodupiirkonnale tagasi anda.”

Haekas avatud kolm talu

Haapsalu maapiirkonnas on avatud üheksa paika. Haekas ootab külalisi kolm talu: Tuulingu, Tika ja Kopli.

Matsalu rahvusparki jäävas Tuulingu talus saab uudistada ühte Põhja-Euroopa hinnatuma asukohaga linnuvaatlustorni. Avatud on kruusipood, kus on müügil ka talu sügisannid.

„Müüme piirkonnale iseloomuliku keraamikat. Meil on koostöö ühe keraamikuga, kes kasutab oma toodete juures lindude

teemat. Kuna siin käivad muidu linnuhuvilised inimesed, siis neile selline kaup sobib,” selgitas Tuulingu talu peremees Ants Ale.

Ale otsustas maal elamise päeval osaleda, et tommata eesti inimeste tähelepanu rohkem kohalikele loodusväärtustele. Loodus-turistide majutamisega tegeleva Ale klientide enamik tuleb Matsalu piirkonda uudistama mujalt Euroopast. „Eesti loodushuviliste hulk aasta lõikes kõigest minu juures käijatest on kuni 15 protsenti,” nentis ta. „Me veel ei oska väärtustada seda, mida pisitasa kaotame. Lääne-Euroopas on selline loodus kadunud ja seal osatakse väärtustada asju, mida Eestis veel on. Nende turistide sõnum on, et ärge nii tehke, nagu meie tegime. Eestlane aga kehitab selle peale praegu veel õlgu,” märkis Ale.

Maal elamise päeva peetakse seitsmendat korda.

Osmussaar pääses rahvusvahelisse mängufilmi

Läinud nädala lõpus Eestis esilinastunud „Orenda” on teadaolevalt esimene Osmussaarel üles võetud mängufilm. Soome-Eesti-Roosi koostööfilmi „Orenda” režissöör on tuntud Soome filmilavastaja Pirjo Honkasalo. Filmi keskmes on kaks naist – kirikus pettunud endine preester Natalia (Pirkko Saisio) ja leseks jäänud ooperitäht Nora (Alma Pöysti), kes kohtuvad abstraktsel üksikul saarel. Suur osa filmist on mulgu suvehakul üles võetud Osmussaarel.

Honkasalo ütles intervjuus ajalehele Sirp, et kõigepealt pöördus ta Allfilmil produtsendi Ivo Felti poole sooviga filmida Keri saare majakat. Kuna Felt pidas

Kerit kõige keerulisemaks paigaks, kus filmida, langes režissööri järgmine valik Osmussaarele, kus samuti on tuletorn. Sinagi pääsemist pidas Felt keeruliseks, ometi sai see teoks ja filmimeeskond oli maist juulini saarel. „Päris põnev oli. Filmi jaoks tehakse ikka imeasju,” ütles Osmussaare saarevaht Rita Koppel mulluseid filmivõtteid meenutades. „Lambaladust sai mõis, Läänesadama kohta ehitati võrgukuurid,” loetles ta.

Osmussaare vähesed püsielanikud aitasid võttemeeskonda kõikvõimaliku organisatoorse poolega. „Lambaid tuli treenida, et nad kaadris püsiks ja neid viljaga mee-

litades joosta nii, et ise kaadrisse ei jääks,” kirjeldas Koppel.

Osmussaarel pole teadupärast kuigi palju hooneid, kus peavarju saada. Oma toas tegi Koppel ruumi peaosatähtjatele, ülejäänud meeskond magas telkides. Varasvised külmad ilmad filmitegijaid ei hellitanud. „Palju teke, palju patju, palju madratseid. Kogu aeg oli kuum kohv ja kuum tee käepärast,” meenutas Koppel.

Ka Honkasalo rääkis Sirbile, et olud saarel olid tuule ja külma tõttu rasked. „Olen kaks aastat Lapimaal filminud, aga ei ole kunagi nii külmetanud nagu selle filmi võtetel,” ütles ta intervjuus. Ta lisas, et tuul oli

nii kõva, et üks näitleja ei kuulnud, mida teine näitleja tema vastas räägib.

Saarevaht meenutas, kuidas võeti üles stseeni, kus peategelased rannas kohvi joovad. Vaatamata väga külmale ilmale olid näitlejad sitsikleitides ja pidid head nägu tegema. Pausi ajal mässiti naisted dubljonkadesse ja mütsidesse-kinnastesse, et nad vahepeal üles soojeneksid. „Näitleja töö ei ole ikka kergete killast,” tõdes Koppel. Ohtlik olukord tekkis merevõtete ajal, kui kaamera-mehe paat pidi peaaegu ümber minema.

Filmimeeskonda meenutas Koppel kui väga toredaid, vahe-

tuid, rahulikke ja mõnusaad inimesi. Honkasalo meenutas intervjuus, et pole võtteplatsil kunagi nii palju naernud kui selle filmi puhul, mis tähendab, et õhkkond oli üksteist toetav.

Osmussaarlased jõudsid filmirahvaga juba ära harjuda. „Kui nad ära läksid, oli tunne, et tuba on tühi,” ütles Koppel.

Filmi Koppel veel näinud ei ole. Tal oli küll kutse Tallinna filmi esilinastusele, kuid tal polnud muude asjatoimetuste tõttu võimalik sinna minna. „Filmi tahaks näha küll,” sõnas ta. „Orendat” on võimalik Haapsalu kultuurimajas näha 10. ja 11. oktoobril.

KAIRE REILJAN

Rita Koppel.

URMAS LAURI

LINDUDE SÜGISRÄNNE

Tarvo Valker: tänavune linnusügis on põnev

Staažika linnuvaatleja Tarvo Valkeri sõnul ei pea suleliste sügisrände jälgimiseks kodust kaugemale sõitma. Huvitavat vaatlemist leidub looduses nii praegu kui ka järgmistel nädalatel.

JUHAN HEPNER
juhan@le.ee

„Ühest küljest on september olnud üsna soe ja mitmel pool on näha liike, kes on rändega hili-seks jäänud. Eriti põnev on mär-gata tihaste arvukat invasiooniliik-kumist, mis tähendab, et nii Ees-tis kui ka põhja pool ehk näiteks Soomes oli neil väga hea pesitsus-aasta. Silma torkab see eriti sinitihastel. Näiteks möödunud nädalal rändas ühe päeva jooksul Pui-sest läbi 13 000 sinitihast. Nad lii-guvad praegu suurtes parvedes ja võib arvata, et arvukas sinitihaste liikumine kestab siin veel vähemalt nädala või isegi paar,” rääkis Valker.

Sinitihaste edukas pesitsushooaeg näitab Valkeri sõnul seda, et lindudel oli tänavu palju toitu. „Need, kes praegu liiguvad, on valdavalt sel aastal sündinud noorlinnud. Nad liiguvad lõuna poole, kus talvisel ajal on süüa rohkem. Siin rannikul on nad suurtes parvedes, aga hiljem hajuvad parved lõunapoolsetel aladel ära,” selgitas ta.

Sooja septembri alguse tõttu võis siinkandis näha kauem mitut putuktoidulist lindu ja kaugrändureid. „Siin on veel oosorri näha, olen sellel nädalal näinud hilist kagu, möödunud nädalavahe-tusel nägin rukkirääku. Ikkagi veel näeb selliseid linde, kes talvituvad Aafrikas ja on valdavalt siit augusti lõpuks või septembri alguseks läinud. Seda on soe sügis soodustanud, et osa linde pole veel rändele asunud,” kirjeldas Valker.

Sookurgede ränne saab varsti hoo sisse

„Praegu on rände tippaeg tihastel. Lähima nädala jooksul hakkab põialpoiste ränne suuremat hoogu koguma. Metsvintidel käib arvukas ränne ning septembri lõpus ja oktoobri alguses hakkab põhja poolt meile tulema hanesid ja laglesid. Arvan, et selle nädala lõpus või järgmise alguses – sõltuvalt sellest, milliseks kujuneb rändeliik – on näha

Linnuvaatleja Tarvo Valkeri sõnul on sookurgede rände tippaeg Läänemaal üsna pea käes ja suuri kureparvi võib siis näha Matsalu ja Haapsalu lahe ümbruses.

Tarvo Valkeri sõnul rändab praegu palju tihaseid.

JUHAN HEPNER

Läänemaal kindlasti ka sookurgede arvukamat läbirännet,” rääkis Valker.

Soomest saavad sookured ei ole praegu veel Valkeri sõnul Läänemaale jõudnud. „Aga nädala jooksul peaksid suuremad parved Haapsalu lahe ja Matsalu lahe ümbrusesse koonduma,” lisas ta.

Tavalisele inimesele seostub lindude rände mõiste sügisega, aga tegelikult on linnuliike, kes rändavad ära märksa varem ja on neidki, kes lahkuvad alles tõsise talveilma saabudes.

Mõni liik lahkub juba jaanipäeva paiku. „Näiteks on nii osal kurvitsalistel. Ka partidel rändavad mõne liigi isaslinnud juuni lõpus ja juulis käib neil juba arvukas äraränne,” lausus Valker.

Sügisel marjadest toituvaid hallrästaid või siidisabasid võib Valkeri sõnul näha piisava koguse marjade olemasolul aga kuni suure lume tulekuni.

Viimaste lahkujate seas on külmnökk-luiged, jääkosklad ja sõtkad, kes lähevad siis, kui käes on suurem külmaline ja veekogud hakkavad jäätuma. „Rände lõpp võib kätte jõuda isegi alles aastavahetusel või jaanuari alguses,” ütles Valker.

Jälgida saab ka kodu lähedal

Sügisrände jälgimiseks ei pea tingimata kodust kaugemale sõitma. „Soovitan kas või argipäeva hommikul, kui on enne tööle minekut natuke mahti, võtta pool tundi või tunnike, minna oma kodu ümbruses korraks öue, kui hakkab valgeks minema, ja kuulata. Seda linnuparvede sidinat ja sädinat on Haapsalu linnaski kuulda ja maakohdades samamoodi. Pöösaribad ja metsatukad on praegu rändavaid värvulisi täis,” lausus Valker.

Kellel on huvi ja aega rohkem, võib ette võtta pikema ret-

ke. „Väga hea vaatluskoht on kindlasti Pöösaspea neem. Sellele, kes tahab näha merelindude rännet, on see unikaalne koht kogu Euroopas. Väiksemate värvuliste rände jälgimiseks on väga hea minna hommikul varastel tundidel Puise poolsaarel sinna, kuhu on tehtud bussipeatuse juurde vaateplatvorm,” lausus Valker.

Valkeri sõnul on lindude ränne enamasti kõige aktiivsem esimestel tundidel pärast päikesetõusu.

„On erandeid, näiteks röövlind, kes tahavad tõusvaid õhuvoole ja ootavad, kuni päike on natuke õhku soojendanud. Nemad rändavad natuke rohkem päeva poole,” rääkis ta.

Ka sookurgi võib näha päeval. „Kui sookured Soomest stardivad, siis üle Haapsalu kulgeva rändevoo tipp jõuab tihti kätte alles pärastlõunal ja läheb hilisõhtusse välja,” ütles Valker.

Läänemaa mälumängurid alustavad uut hooaega

Esimese mälumängusarjana alustab sel nädalal hooaega Haapsalu, teised Läänemaa sarjad alustavad oktoobris.

Haapsalu mängu korraldaja Andrus Karnau ütles, et eelmisel aastal käis võistlemas 20 meeskonda. Tema sõnul on ruumi paarile meeskonnale veel, kuid palju rohkem neid Haapsalu kultuurikeskuse rõdusaali ei mahugi.

Mitu meeskonda neljapäeval tulemas on, Karnau öelda ei osanud. „Loodan, et kõik tulevad tagasi, aga ma ei tea. Sihilikult pole eelregistreerimist teinud,” rääkis ta.

Haapsalu esimese mälumängu küsimused koostab Lääne Elu peatoimetaja Aivar Õepa ja teise, 2. oktoobri mängu omad Margus Maiste. Karnau rääkis, et soovib, et sari oleks Maiste nägu, kuid kaasatud on teisi küsijaid – keda veel, pole Karnau sõnul täpselt kokku lepitud. Kavas on

ühiksa mängu. Kuni viieliikmeliste meeskondade osavõttu on kümme eurot mängu kohta. Sellega kaetakse kõik mänguga seotud kulutused.

Teised Läänemaa mälumängusarjad alustavad oktoobri alguses. Oru kultuurisalis toimuv Linnamäe mälumängusari saab avalöögi 7. oktoobril. „Tavaliselt olemegi sel ajal alustanud. Vahet ei ole, kas septembri lõpp või oktoobri algus,” ütles mängu korraldaja Meelis Tomson.

Eelmisel hooajal käis igal mängul 8–10 võistkonda. „Hea, kui tänavu rohkem tuleb,” ütles Tomson.

Tänavuse uuendusena tõi Tomson välja, et kui enamasti on ta küsimused ise koostanud ja hooaja jooksul on olnud üks külaline, siis tänavu on kõigil võistkondadel võimalus ise küsimusi koostada. Tomson täpsustas, et see ei ole kohustuslik ja kui mõni mees-

kond seda teha ei taha, siis ei pea. Kokku on plaanis hooaja jooksul teha kaheksa mängu.

Uuemõisa mälumängusarja avamäng on 10. oktoobril. Korraldaja Toomas Post rääkis, et eelmisel hooajal mängis tosin võistkonda ja juurde mahub veel üks-kaks. „Suurt reklaami ei tee,” ütles Post.

Post on mälumänge korraldanud 12 aastat. Viimastel aastatel on ta kõik küsimused ise koostanud, kuid kui keegi soovib kätt harjutada, on ta sellega meeleldi nõus.

Haapsalu pubis Virre toimuv muusikamälumäng alustab hooaega 10. oktoobril. „Kõik kohad on tänaseks broneeritud,” ütles korraldaja Marko Kasepalu. Korraga mahub Virresse 13 võistkonda. Hooaja jooksul on plaan korraldada vähemalt kümme mängu.

Lisaks neile toimub mälumängusari ka Noarootsis.

MALLE-LIISA RAIGLA

Haapsalu mälumäng on kultuurikeskuse rõdusaali rahvast täis toonud.

MALLE-LIISA RAIGLA

Imelikud juhtumised Tatriku alevis

16. osa

RICHARD ROHT

„On siis see Tatriku kõik hulluks läinud või? Alles eile sai ametnik seal tagasi, saage ometi aru, et mingisuguseid vaime olemas ei ole. Haritud Eesti riik... kahekümmes aastasada... egas Tatriku mõni neegriküla ole. Kui mõni naljahammus teiega seal vigurit mängib end surnud rätsepa moodi näidates, siis teatage sellest kordnik Uusmehele – küll see ta kinni püüab.”

Ning lõpetati ühendus. Mehed olid tulvihased. „Kordnik Uusmees!... Leidsid asjamehe. Sel enesel pole kunagi silmad selged, siis peaks ta veel paremini rätseppa nägema kui meie...”

Pahandati ja kiruti. Halb tundmus oli, et tahetakse vägisi lolliks teha, kui lugu tõsine. Rätsep, olgu ta elus või surnud, tahab lolliks teha, politsei tahab lolliks teha. Viimati oledki loll ja kogu alev näeb päise päeva ajal und.

Voorus, kes meestega ühes postkontori tulnud, tõusis äkki toolilt, kus tüki aega meeste ja gelemist pealt kuulanud.

„Kas on teie seas julgeid mehi?” küsis ta. Ei noh, kõik olid julged mehed.

„Kes julgeb minuga öösi ühes surnuaiale minna?” jätkas Voorus.

Sääraseid julgeid leidis ainult neli. Needki löid nagu natuke kahtlema.

„Ei tea, milleks siis?” uurisid. „Küll õhtul tee peal kuulete, muidu läheb kogu alev lärmis täis,” vastas Voorus.

9.

Vihma tibas tasakesi ja taevas oli paksus pilves, kui Voorus oma kaaslastega minekule hakkas seadma.

Üks kaaslastest oli päeva jooksul targu haigeks jäänud. Mis sorti see haigus oli, võis üsna kergesti aimata: ega öösi surnuaiale minek naljaasi ole!

Alevis oli päeva jooksul seda surnuaia-ekspeditsiooni väga mitmesuguselt arutatud. Üldine arvamine oli, et Voorus tahab haua juures valvata ja rätsepa, kui ta hauast välja tuleb, kinni napsata, olgu ta elus või surnud. Võtku pagan, kui Ant-

värk siin liikvel on, siis peab ta ometi hauast väljas käima, olgu vaimliselt või ihuliselt.

Peaaegu kõik alevnikud kogunesid Vooruse maja juurde minejaid saatma. Need olid kangelased. Säärase asja peale välja minna – see oli hullem kui söttaminek. Voorus ise oli rahulik kui kunagi tehnikainimene, kes vaimudega suurt ei rehkenud; kuid ta kolmel kaaslasel lõdisesid püksid. Aga noh, uhkus ajas taga – kogu alevi tähelepanu ja lugupidamine oli kõditav.

Voorus pistis suure viinapudeli tasku, võttis siis ühe imeliku pikerguse roguskisse mäsitud paki, naised jätsid meestega pisarsilmil, kui surmaminejatega, jumalaga – ja reis algas.

Pilvisest taevast ning vihmast muutus suine õhtu üsna hämaraks.

● Üldine arvamine oli, et Voorus tahab haua juures valvata ja rätsepa, kui ta hauast välja tuleb, kinni napsata, olgu ta elus või surnud.

raks. Aga keskööks oli kuud oodata, sellepärast polnud täielist pimedust karta.

Mehed sammusid ruttu ja vaikselt. Kiriku juurde surnuaiale oli otseteed läbi metsade ja niitude versta 5–6. Voorus kiirustas mehi, et varemini, veel enne keskööd, kohale jõuda.

Versta paar ära käies hakkasid mehed Vooruselt jälle ta plaane nõudma.

See aga naeratas saladuslikult, võttis taskust viinapudeli, laskis igal mehel tugeva lonksu teha ning küsis:

„Kas kardate kõvasti või?”

„Mis nüüd tühja...” vastasid mehed. „Aga mis sa mängu mängid, egas meiegi lapsed ole...”

„Oodake veel,” ajas Voorus vastu. „Võtke veel julgustuseks...”

Mehed viskasid uued lonksud – viin oli tuline hea ja kange, pagagan teab, mida see Voorus sinna sisse pannud. Ning kuraas tõusis.

„Laadna,” kiitlesid mehed. „Kui ei ütle, siis ei ütle. Aga kartusest pole juttugi. Olgu seal surnuaial kas või sada tonti haudadest välja tulnud, küll me neile näitame!...”

Ei olnud veel päris öö, võis olla nii kella üheteistkümmne aegu, kui jõuti surnuaia väljaspoolse müüri taha. Mehed peitsusid põõsatesse, mis kasvasid müüri juures, Voorus läks aga „maad kuulama”.

Kõva viin puuris kanges-ti meeste peades ja kätes. Mida see Voorus ka ei tahaks ette võtta, noh, kõigega saab toime. Õige nüüd asi! Küll käisid judinad üle keha surnuaia saladuslikku vaikusse vaadates, aga viin oli kangem.

Tüki aja pärast tuli Voorus tagasi, ütles, et vara, surnuaial olevat mõned kirikumõisa armastajapaarid veel kudrutamas. Ja tõesti kuulsid teisedki äkki plika heledat naeru kostvat üle müüri.

„Kae kuradilisi!” kirusid mehed mõnuga. „Või siin on nendel ehalkäimine...”

Voorus, noor poissmees, kes ilma laiemini tundis, seletas, et surnuaias kõige parem ja mugavam kurameerida. Ega keegi naljalt eksita. Iseäranis viimasel ajal olevat igal pool kihelkondades moes surnuaia-st teha armastusturgu. Mehed kuulasid – hirmust polnud enam juttugi.

Järgneb

ARRIVA OÜ	MÄRK TÄHE PEAL		SAKSA AADLITIITEL	ROHKEM	LINN USA-S		D NAABER	LINN TSEHHIS	LÖBUSTUS-PARK	LINNU KEHAOSA	SABAGA TANU	EESTI TEADUSTE AKADEEMIA
	NAISENIMI	VÄIKE (PIME) RUUM			EESTI END. TENNISIST							
							MUHAMED-LANE					
							51.					
								HAIS				
								PAREM-(POOLNE)				
			MORSK									KLAASE ETTE PANEMA
			ÜHEND-KUNINGRIIK									
				EUROOPA NÕUKOGU			ÜLESANNE			KESKKOOL		
				NOOT			INDIUM			KOERALAPS		
	KÄIBEMAKS				YIIELINE OPILANE						LEHT	
	SULUSEIS (VAN.)				RÄPPAGUL						... RÄSTA	
	P NAABER		JÕGI VÕRUMAAL					MEHHIKO NAABER				
			AASTA-TUHAT					KAKSIK-VOKAAL				
	NOOT			LEHEKÜLG			EESTI KIRJANIK					
				RAADIUM			KEELDUV VASTUS					
	SAKSA-VENE ASTRONOOM							KOMPONENT				
								NAATRIUM				
	AAR		AMMONIAAGI DERIVAAT					...AEGNE (AMMUNE)				
			HOIULE, KÕRVALE					AINU-KORDNE				
	ITAALIA ISO-KOOD			MANGAAN			MULK				MERI	
				LÕUGAS			EESTI END. NÄITLEJA				MITTE-METALNE ELEMENT	
	DEKALIITER				TIHU-MEETER			KOSMOSE-AGENTUUR				
					TOIMING, TEGU			ROOTSI LOODUS-TEADLANE				
	J. SMUULI NÄIDEND					NAISENIMI						TÜHI JA PALJAS
	EESTI KIRJANIK					KUNST						
	“SÄRTSA-KAS” AMET								LÜHILAINE	TANTSU-SAMM		
	SELEEN			RUMAL INIMENE								
				VÄLJA ARVATUD								
	UNGAS				INDLUS-PERIOOD							
					TALU							
	KESKSE ROLLI TAITJA											

Eelmise lehe vastus: kukkurtihane.

KUHU MINNA

● KINO

Haapsalu kultuurikeskuses: „Pikk, pöörane ja ilus teekond” 19. sept kl 17.30, 20. sept kl 11, 22. sept kl 19.30, 26. sept kl 17.30. „Torn” 19. sept kl 19.30, 20. sept kl 13.

● TEATER

Haapsalu kultuurikeskuses: 18. sept kl 19 teater Nuutrum – „Nimi”, piletid 28.-/26.- Piletimaailmas ja Piletilevis.

24. sept kl 19 Rakvere teater – „Kiivipäev”, piletid 24.-/21.- Piletimaailmas ja Piletilevis.

● KONTSERT

Haapsalu kultuurikeskuses: 21. sept kl 16 „Viva la Opera” – Ralf Taal (klaver), Kai Taal (klaver, vahetektid), piletid 20.-/15.- Piletikeskuses.

26. sept kl 19 Tanel Ruben, Ara Yaralyan, Rain Rämmal. Pilet 19,90, kahele (ainult eelmüügist) 37,90 Piletikeskuses, enne algust 23.-

● MUUSEUMID

Haapsalu linnuse muuseum K–P 10–18. linnus.salm.ee.

Iloni lmedemaa teemakeskus K–P 11–17. www.salm.ee.

Haapsalu raekoda R–P 11–17. www.salm.ee.

Raudtee- ja sidemuuseum K–P 11–17. www.salm.ee.

Ants Laikmaa muuseum (Kadarpiku küla, Lääne-Nigula): R–P 11–16. www.salm.ee.

Rannarootsi muuseum (Sadama 32, Haapsalu) T–L kl 10–16. Muul ajal ettetellimisel, tel 5562 3993. www.aiboland.ee.

Rõude muuseum R–L 12–16, muul ajal ette teatades roudemuuseum@gmail.com, tel 5683 1203, Maie.

Lihula muuseum on avatud T–L 10–17. E-post: lihulamuuseum@laaneranna.ee.

● NÄITUSED

Lasteraamatukogus (Wiedemanni 11) „Põgus pilguheit läbi aja. Eesti illustraatorite loomingut” 31. oktoobrini.

Haapsalu linnagaleriis (Posti 3): Marko Mäetamme „Teekond tundmatusse 2. osa. Sealpool Seitsme Päikese merd” 28. septembrini.

Haapsalu kunstikoolis (Jaani 2): **majagaleriis** kunstikooli õpetajate loomingut näitus 20. septembrini.

Keldrigaleriis Eve Merima käsitöö kudumite ja heegeldatud rõivaste näitus „Lõngast loodud” 20. septembrini.

Hoovigaleriis Drink and Draw Haapsalu 2023–2025 ülevaate-näitus 27. septembrini. Galeriid avatud T–R 14–18, L 12–16.

Lihula muuseumis (Lihula mõis, Linnuse tee 1): Aide Leit-Lepmetsa joonistuste näitus „Lihula rahvarõivas pliitsi ja paberiga” jääb avatuks septembri

lõpuni. Piletita. T–L kell 10–17. Näitus „Läänemaa naise pidulikud rõivad 19. saj lõpus ja 20. saj alguses” jääb avatuks septembri lõpuni. T–L kell 10–17. Näitus „Lihulas sündinud loodus-teadlane Wilhelm Konstantin Frommhold Petersen” püsiekspositsioonis. T–L kell 10–17.

Österby sadamarestos (Österby sadam): Aide Leit-Lepmetsa pitsiliste maalide näitus. Avatud septembri lõpuni R–P.

Asuküla seltsimaja galeriis (Mägari küla): grupinäitus „Ülestähendus metsikutelt radadelt” 15. oktoobrini. T–K 10–18, N 10–16, R 9–15. Iga kuu 2. ja 4. laupäeval 9–15.

Teie ürituste info võiks olla siin! Saatke info aadressile le@le.ee.

SUDOKU

		2	6		3	5		
3				1				4
9								6
7		6				9		1
	9						4	
1		3				2		7
4								5
6				9				8
		8	7		4	1		

OST

Ostan autosid, seisukord ei ole oluline. Tel 553 1989.

Ostan vanu raamatuid, maale, graafikat, postkaarte, nõusid, münte jne. Tel 5829 9810.

PUIT

Vedu hinnas. Müüa kuiva ja märga küttepuid. Pikkus vastavalt soovile. Tel 5666 0431.

Kask ja kuiv puu alates 65.-, transport 3–9 ruumi. Tel 505 5203.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Küttepuid müük: valge lepp, sanglepp, metsakuiv okaspuu. Mõõdud vastavalt soovile. Täpsem info: 5697 5216.

Müüa küttepuid koos veoga. Info 5687 3966, timberexpert@online.ee.

Lõhutud toores lehtpuu, metsakuiv okaspuu, hind al 50.-
Laotud puude tarne 10 ja 15 m autoga. Tel 521 1377.
3 m lehtpuu, hind kokkuleppel. Tel 502 4895.

LAAT

Arli Puukool müüb viljapuid, -põõsaid, maasika-, vaarika-, mustika-, viinapuutaimi, hortensiaid ja muid püsikuid L, 20. sept Haapsalu turu sügislaadal. Info 518 8465, www.arlipuukool.ee.

TEENUS

Teostame majade, abihoonete ja aedade ehitusi, tänavakivide paigaldust, võtmed kätte lahendusi. Dekkan.ehitus@gmail.com. Tel 5632 7955.

Korstnapühkimisteenus ja tõmbeprobleemide lahendamine. Korstnapitside ehitus ja remont. Tel 5342 2642.

Katuste renoveerimine/paigaldus. Plekk-, eterniit-, kärg- ja bituumenkatused. Vihmaveesüsteemid, erinevate plekkide paigaldus ja üldehitus tööd nii sees kui väljas. Saabtehtud OÜ, 5454 0423.

Ohtlike puude raie, võsalõikus ja kruntide puhastus võsast. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373, Randy.

HOOLI RASKUSTESSE SATTUNUD PEREDEST!

Läänemaa Abikassa ootab heade inimeste ja organisatsioonide annetusi, et toetada raskustesse sattunud peresid Läänemaal.

Annetusi saab teha MTÜ Läänemaa Abikassa kontole EE592200221046665398, Swedbank AS.

Teave veebis www.abikassa.ee.

E-post laanemaa.abikassa@gmail.com.

Korstnapühkimine. Tel 553 1826. www.laanekorsten.ee.

Majade värvimine, hauaplatsid, vannitubade ehitus. 5451 0752.

TÖÖPAKKUMINE

Oru Auto pakub tööd rekajuhile (poolhaagisega Scania) Eesti piires. Info auto@oruauto.ee. Tel 5662 6455.

KURSUS

Haapsalu rahvaulikoolis algavad septembris inglise keele kursused (A2 algfase ja B2 keskfase). Oktoobris alustavad uued nutiseadme ja arvuti kasutamise kursused Lääne-Nigula vallas. Mõlema koolituse info: <https://hru.ee/kursused/>. Tel 5341 4882.

Toimetused kuulutuste sisu eest ei vastuta.

Kui Sul on probleem või pole oma muret kellegagi jagada, on Sul võimalus abi saada

LÄÄNEMAA KRIISIABIKESKUSEST

Psühholoogiline nõustamine
515 9572 / 5560 2367

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (eesti k) - 5671 4273

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (vene k) - 552 0094

Nõustamine toimub telefoni teel, veebis või asukoht kokkuleppel nõustajaga, sh Kastani 7, Haapsalu.

Täpsem teave laanemaakriisiabikeskus. weebly.com/

HOOAJAEELNE KORVPALLITURNIIR

TEISTMOODI KORVPALL

20. september 2025

HAAPSALU SPORDIHOONES

INFO
+372 55 30 921

MÄNGUDE ALGUS
10:30

HAAPSALU, ESTONIA

TOETAJAD:

OLULISED TELEFONINUMBRID

Hädaabi	112
Riigiinfo telefon	1247
Konsulaarabi	5301 9999
Perearsti nõuandetelefon	1220
Läänemaa haigla registratuur	472 5800
Lasteabi	116 111
Usaldustelefon	126
Läänemaa naiste tugikeskus	504 2300
Haapsalu linnavalitsus	472 5300
Haapsalu Linnamajandus avariitelefon	472 4050 524 0300
Haapsalu veevark operatiivinfo näitude teatamine	473 5013 473 5016
Imatra Elektri rikketelefon	715 0188
Haapsalu loomade varjupaik	523 8957

Lõika välja ja hoia nähtaval.

Lääne Elu

toimetused ootab tööle

REKLAAMITOIMETAJAT.

Tööülesanded: reklaami müük, reklaamitellimuste vastuvõtmine ning reklaamide kujundamine ja planeerimine.

Kandidaadilt ootame head suhtlemisoskust, korrektsust, positiivset ellusuhtumist ja pingetaluvust.

Vajalik on kontoritöö programmide kasutamise oskus ning võimekus töötada nii iseseisvalt kui ka meeskonnas.

Kasuks tuleb reklaami- või turundusalane töökogemus.

Omalt poolt pakub Lääne Elu väljaõpet, nüüdisaegseid töövahendeid ja -keskkonda ning toetavaid töökaaslasi.

CV koos motivatsioonikirjaga saata: reklaam@le.ee.

KAKURO

	3	8	29	7			23	15	13
13						24			
17					42	9			
	15	19	32					23	16
14				7			9		
11			11			18			
			6			7			
	40								13
6	3			4			12		
6			17			7			
			11			15			
	12	16	33					12	9
20					13				
12					30				

HINGEVIIUL
MATUSEBÜROO

BÜROO AVATUD E–R 10–15 KALMISTU TN 3A, HAAPSALU
TEL 58 503 340 (kontor),
5846 1111
www.hingeviiul.ee
info@hingeviiul.ee

Matusekorraldus Haapsalus ja Läänemaal, matuseteenused ja -tarbed, tuhastamine, haua- ja urnimatused, lahkunu transport surnukuuri (24/7 tel 58 007 504)

Teostame hauaplatside renoveerimis- ja hooldustöid Haapsalus ning Läänemaal. Müüme hauakive ja -piirdematerjale. Hinnapakumine ja info: hingeviiul@gmail.com / 58 503 340

Sügava kurbusega teatame, et meie hulgast on lahkunud meie kallid ema, vanaema ja vanavanaema

LINDA ROOPERE (Zimbrot)
24.12.1939–15.9.2025.

Ärasaatmine Nõval Aavasilla talus 20. septembril kell 12.

Luikede lennus on midagi kaeblikult kurba neile, kel tiibu ei ole või tiibades lõppenud jaks. Midagi ilusat, ülevat, meeletut, kõledat, kurba elul on näidata neile, kel lõppenud elamisjaks.

H. Runnel

Armast sõbrannat
LINDA ROOPERET
leinab Õie.

Südamlik kaastunne omastele.

Siiras kaastunne Ingridile ja Rutale ema

LINDA ROOPERE
lahkumise puhul.

Silvi perega

Mälestame

LINDA ROOPERET.
Kaastunne lähedastele.

Töökaaslased
Nõva kolhoosi aegadest

Aeg lehekülge tagasi ei pööra, kuid eluraamatuse mälestus meist jääb.

Mälestame

LINDA ROOPERET.
Südamlik kaastunne lähedastele.

Nõva pensionäride ühendus

Pole sõnu, mis leevendaks kaotuse valu...

Südamlik kaastunne Koidulale kalli poja

URMAS SILDRE
kaotuse puhul.

Endised töökaaslased
ATK päevilt

Lapsed joonistasid Oru Marisid

Oru kooli lapsed joonistasid oma kandi naisrahvatantsurühma Oru Marid tantsijaid ja panid pildid Linnamäe arenguseltsi majja näitusele.

Oru kooli kunstõpetaja Aive Nõupuu sõnul andis mõtte tänavu 35. aastapäeva tähistanud tantsurühma liikmeid joonistada Oru raamatukoguhoidja Kaja Puusepp, kes rühmas tantsib. „Ma ise mõlgutasin ka mõtteid, mida joonistada, sest inimese joonistamine on kooliprogrammis sees,” ütles Nõupuu.

Puusepp otsis välja tantsijate pildid, mille järgi toonased 5. ja 7. klassi õpilased nad siis üles joonistasid. „Kõik tantsijad sai üles joonistatud, mõni isegi mitu korda,” ütles Nõupuu. Ta lisas, et võis juhtuda sedagi, et õpilane hakkas üht tantsijat joonistama, kuid lõpuks sarnanes see hoopis teise tantsijaga.

Õpilased, kes end inimese kujutamises kindlalt ei tundnud, said joonistada rahvariidemustreid või teha tantsurühma kohta esitluse.

KAIRE REILJAN

ILM

VEETEMPERatuurID

(17. september kell 15)

Dirhami	15,4°
Haapsalu	16,9°
Virtsu	17,1°
Rohuküla	17,9°

Täna Läänemaal

On vahelduva pilvisusega ilm. Ajuti sajab hoovihma. Puhub edela- ja läänetuul 4–9, puhanguti kuni 13 m/s. Õhutemperatuur on 16 kuni 18 kraadi.

Reede	öö päev	Laupäev	13°...19°	Pühapäev	14°...20°	Esmaspäev	15°...17°
lääne-, loodetuul 5–13 (18) m/s		edlatuul 4–10 (15) m/s		lääne-, edelatuul 3–9 (12) m/s		edela-, loodetuul 4–11 (16) m/s	

Läänemaal Oru kandi külates laupäeval, 20. septembril

EESTIMAA AASTA KÜLA 2025
sildi avamine kl 11.00

Linnamäe turuplatsil

Oru OTT sügislaad kl 11-14

Avatud külastamiseks:

- *Silma Õpikoda Saunjas kl 11-17
- *Männiku talu Oru külas (linnud-loomad) kl 10-17

Majutuskohad kl 11-14

- *Muraka puhkemaja Linnamäel
- *Uuskalda Spordi- ja Puhkeküla Kärblas
- *Passiflora majutus Saunjas

Orukate avatud aiad kl 11-14

- *Vanamangu talu Salajõel
- *Tammeoru koduaed Kärblas
- *Urge talu aed Mõisakülas

Täpsem info: www.las.ee/uudised
maalelamisepaevorukandikulades

Maal elamise päev

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

14. oktoober alates 10.00

KULLAMAA GOLDENBECKIMAJAS

Etteregistreerimine (kell 9–16)

Telefonil 5323 2454

- Kuivasilmatest
- Silmarõhu mõõtmine
- Optilised päikseprillid

Kontroll 25€, prilliostjale TASUTA

KASTANI

AVATUD IGA PÄEV 8-22

METSA

Hele viinamari kg **1,50**

Pralineekomm Komeet 11,37/kg **1,99**

175g, Kalev Tavahind 2,99

Muffinipulber 3,98/kg **1,59**

400g, Vilma Tavahind 2,79

Kiirnuudlid (erinevad sordid) 8,28/kg **0,49**

59,2g, Maggi Tavahind 0,89

Lahustuv kohv Classic 3in1 (10tk) Nescafé 11,06/kg **1,99**

Tavahind 3,50

Võileivavorst 1,87/kg **1,49**

800g, WÖRO Tavahind 2,49

Perehakklihassegu 5,64/kg **1,69**

300g, Rakvere Tavahind 2,50

Koera kuivtoit 1,83/kg **5,50**

3kg, Darling Tavahind 8,90

Kastani Ostukeskus - Kuuse 28 / Metsa pood - Metsa 28

Rõõm näha!

Prilliraamid al. **39€**

Ühevaatelistel klaasid al. **39€**

progresseeruvad al. 185.⁵⁰ €/paar

Nägemise kontroll prillide ostul 5 €

Silmarõhu mõõtmine 5 €

Karja 7, Haapsalu, tel. 47 34 737
E-R 10-18, L 10-15, P suletud

norman optika

KUTSE SUURPÕGENEMISE MÄLESTUSPÄEVALE

Puise randa

Laupäeval, 20. septembril

kell 12.00

Kogunemine kl 11.40 (parkimine 400m eemal)

Organisatsioonidel palume kaasa võtta lipud ja lilled.

Kõneleks registreeru: raigo@uksetehas.ee

Pärast ametlikku osa: sõdurisupp ja kingel

Korraldajad: Haapsalu linn, Kaitseliidu Lääne malev, Naiskodukaitse Lääne ringkond, Eesti Memento Liit, Läänemaa Represseeritute ühendus.

REINPAUL

OSTAME KASVAVAT ja LADUSTATUD VÕSA

Raiume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluaäred, lepikud, haavikud jne.

Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

DOONORIPÄEV

HAAPSALUS

24. septembril kl 10.30–14.30

Haapsalu kultuurikeskuses (Posti 3, rõdusaal)

VEREVARUD

Andmed seisuga 12.09.2025

0- A- B- AB-
0+ A+ B+ AB+

verekeskus.ee f Doonorid ja Sõbrad